

Mas Sant Jaume de Vallhonestà

Sant Vicenç de Castellet

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Mas Sant Jaume. Vallhonestà. 08295 SANT VICENÇ DE CASTELLET
Emplaçament	A la part alta de Sant Jaume de Vallhonestà
Coordenades:	
Latitud:	41.67858
Longitud:	1.9015
UTM Est (X):	408568
UTM Nord (Y):	4614673

Classificació

Número de fitxa	08262-47
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani
Segle	XII-XIX
Any	1115
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	en ruïnes
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL, acord municipal 23/2/2011
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Desarrollos Generales S.A. C/ Nou de Sant Pere, 19. 08222 TERRASSA

Fitxes associades:

[Sant Jaume de Vallhonestà](#)

[Hostal Sant Jaume de Vallhonestà](#)

Autoria de la fitxa [María del Agua Cortés Elía / OPC](#)

Descripció

El mas és l'edifici que trobem al centre, entre l'església i les ruïnes de l'hostal. És un edifici de grans proporcions que té la teulada esfondrada, així com quasi tots els murs de la part superior. Segueix la direcció de la carena, NW-SE, essent un edifici de planta rectangular allargada format per la superposició de diferents cossos, que tenia planta, pis i cellers semi-soterranis degut al desnivell del terreny, i cobert amb teulada a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana principal que s'obria a migdia, tancada per un baluard. Tot i l'estat de runa, es pot accedir al terrat, la cuina i altres dependències. Al terrat hi ha dues cisternes protegides amb una malla de ferro. Degut al desnivell del terreny, el mur del costat nord és més alt que el sud, essent el que es troba més malmès. El pati superior, situat pel costat del portal de Barcelona i davant la capella, és el que es troba en millor estat del conjunt. Aquest pati està flanquejat per murs, inclou una basa, l'estructura d'una tina i una mola de trull que es troba a l'espai que ocuparia el celler, a l'extrem SE. Des del pati s'accedeix a la planta inferior de l'edifici baixant unes escales un cop travessada la porta adovellada. La planta inferior és un conjunt de quadres per bestiar cobertes amb voltes de pedra que suporten el primer pis. A l'altre extrem de les voltes hi ha un altre portal, en direcció Manresa, adovellat de pedra però amb un reforç de maó a la part interna de l'arc. Aquest espai inferior consta de tres crugies paral·leles: la central és un passadís cobert amb volta de canó seguida a la que s'obren les portes dels espais que hi ha a cada costat. Els espais laterals de la banda de ponent estan coberts amb voltes de canó perpendiculars al passadís central, mentre que les del costat de llevant, dues són perpendiculars i l'altre, més llarga, és paral·lela a la central. A més d'hostal la casa va mantenir una important activitat agrícola basada bàsicament en la vinya i la producció d'oli. Hi havia trulls i producció de vi, testimoniats per la presència de tines i moles del molí d'oli (resten dues, una d'elles reforçada amb un cercol de ferro).

Observacions:

L'edifici es troba dins el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Passa el GR-4, sender de gran recorregut a mig camí entre els monestirs de Montserrat i Sant Benet de Bages. Té una tina, tot i que segurament tindria més que ara no són visibles.

Història

El conjunt de Sant Jaume de Vallhonestà es troba situat en la carena de la serra de Sant Jaume, orientat en sentit est-oest i al peu del camí Ral Barcelona-Manresa. El conjunt està format per diversos edificis, el mas i l'hostal amb un estat de conservació pèssim, i l'església, que es conserva en bon estat. El mas i l'hostal es troben separats per una era enrajolada. L'enclavament de Vallhonestà el trobem documentat el 1115 com a domini comtal, i es devia estructurar al voltant d'uns pocs masos localitzats de forma dispersa pel seu terme i centrats en les dues esglésies: Sant Jaume i Sant Pere. Al 1352 pertanyia a la noble família manresana dels Planella, per compra al rei Pere III (arxiu particular de Mn. Josep Lladó de Manresa (Diari Castellet, 14, 1948). A mitjans del segle XVI era de la família Aymerich i per aliances matrimonials passà als senyors de Rajadell i de Vallformosa que el posseïren fins a finals del XIX. La població es va veure afectada per les epidèmies de pesta del segle XIV i els conflictes del XV, tot i que es va recuperar gràcies a l'economia agrícola basada fonamentalment en la vinya. La crisi de la baixa Edat Mitjana va reduir la població a 4 focs i no és fins a principis del segle XVIII que es nota una recuperació substancial amb els 45 habitants censats l'any 1717. El cultiu de la vinya i la comercialització va provocar un important creixement que es va traduir en l'ampliació de la superfície conreable amb la roturació de nous camps en un territori de superfície difícil

que obligà a la construcció de murs de pedra seca, així com el desenvolupament d'una pagesia rabassaire al voltant dels grans masos de la zona: la Serra, Serracanta, cal Forns, can Vinyes, Sant Jaume. El pas del camí Ral Barcelona-Manresa ajuda a garantir aquesta prosperitat econòmica. L'arribada de la fil·loxera l'any 1893 no atura el ritme productiu i els camps es replanten amb cep americà, mantenint-se viva la vinya fins el segle XX, quan la introducció de la indústria tèxtil a Sant Vicenç va provocar un important descens demogràfic i l'abandó dels antics sistemes productius i dels masos que van restar abandonats com el de Sant Jaume. Des de fa pocs anys les cases de Vallhonesta s'han anat recuperant poc a poc i actualment quasi totes es troben restaurades i habitades, excepte casos puntuals com el de l'Hostal i mas de Sant Jaume. Sant Jaume era un dels hostals que es trobaven al peu del camí Ral, d'origen medieval i que va créixer amb el pas dels anys fins al moment de màxim esplendor als segles XVII i XVIII. El mas és esmentat documentalment per primera vegada al segle XV. El 1448 hi vivia Bartomeu Miraula, nomenat marmessor en el testament de Bartomeu de Poalor, del mas Poalor de Vallhonesta. Al fogatge de 1553 (IGLESIES, 1979) al mas hi vivia Jaume Marcet. A la segona meitat del segle XVI i la primera del XVII s'esmenta en notícies d'actes de bandolerisme a la zona, nomenant l'hostatgeria de Sant Jaume (SANZ, 2004). Vallhonesta surt a la cartografia antiga des del mapa de 1580 de Gerhard Kremer, fins al de Josep Aparici del 1720. Al segle XVIII queda palesa la importància de l'hostal, constant al cadastre que podien acollir les quadres fins a 70 muls. Durant la Guerra del Francès va exercir funcions de caserna militar on hi havia el comandament d'altres punts de vigilància repartits pel Bages Sud i el Vallès. L'any 1811, en la retirada de les tropes franceses, aquestes van incendiar l'hostal, però el mas es va mantenir habitat fins els anys 40 del segle XX. A l'Amillament de 1865 (AMSVC) el mas tenia 18 parcers, essent un dels més importants de Vallhonesta, i pertanyia a Juan Marcet. A inicis del segle XX l'hostal encara estava en funcionament, habitat per la família Riera procedent de cal Padre (entre 1903 i 1911). També es van viure actes protagonitzats per maquis durant la postguerra. A partir dels anys 50 va quedar abandonat definitivament accelerant la seva decadència.

Bibliografia

IGLÉSIAS, J. (1979). El fogatge de 1553. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Volum I. Barcelona.
IGLÉSIAS, J. (1991). Fogatge de 1497, Estudi i transcripció. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Barcelona.
SUADES, J. (1987). "El poblament de Vallhonesta dels anys 1750-1775: venda de masos deshabitats, aposentos i la construcció d'un molí fariner". Dovella nº 22, Manresa, p. 15-18.
SUADES, J; i altres. (1986). "Sant Vicenç de Castellet" dins Ferrer i Aldòs, Llorenç (coordinador). Història del Bages, col·lecció Història de les Comarques de Catalunya. Manresa, Parc Edicions, 1986.
SANZ, D. (2004-2). Sant Jaume de Vallhonesta: patrimoni històric i monumental. A Dovella primavera-estiu 2004.

